

שיתבטלו⁴⁰. אבל קטניות שמעמידים בהם אוכל או שהם עיקר התבשיל, אינו בטל ברוב, ואין להשתמש בזה בפסח⁴¹.

(י) לא אסרו קטניות רק בפסח ולא בערב פסח⁴², ויש שנהגו בו איסור גם בערב פסח^{42*} משעת איסור חמץ.

התבשיל, וכן נראה מספר אור לפארו, וצ"ע אם בטל בשישים, והח"י סימן תס"ד סובר דבכל אופן בטל.

(40) ט"ז ס"ק א', וח"י סימן תס"ד ס"ק ג', ופרמ"ג בט"ז שם, ושו"ע הרב שם ס"ק ב', דהמערב בידים כדי לאכול התערובת בפסח אין מתירים לו לאכלה, וראה בהערה 37. ומותר לספרדי לבשל בפסח לעצמו ולבטלו, ואח"כ יתן לאכול ממנו לבן אשכנז, ואין בזה משום מבטל איסור לכתחילה, דלדידו אין שום איסור בזה, אבל אם מבשל עבור בן אשכנז לבד הרי"ז מבטל איסור לכתחילה, אף שלגבי ידיה אין בזה שום איסור, ראה במסכת חולין דף ו' א'. אבל אין לומר לבן ספרד לבשל עבורו גם בכליו שלו, שהרי זה כבישל בידים, עיין ש"ך יור"ד סימן קי"ט ס"ק ב' ע"ש, ובפר"ח שם, והמבשל בבית מלון שיש בו אורחים ספרדים, אפשר שמותר לבשל להם תערובת של קטניות לכתחילה, שהרי הוא עושה לבני ספרד ואין בזה מבטל איסור, ולכן אף אם נותן גם לבני אשכנז אין בזה מבטל איסור לכתחילה. ואף אם רוב האורחים במלון הם בני אשכנז מותר לבשל ולבטל ברוב, כיון שצריך לבשל גם לאורחים מבני ספרד.

(41) ח"י שם בשם המהרי"ל, וכן כתב בשו"ע הרב שם סעיף ב'. ועיין בשדי חמד חו"מ סימן ו' ס"ק ד', וע"ש דה"ה אם עשוי לטעם או נרגש טעמו שאסור. וראה בהערה 37.

(42) כן נראה באורחות חיים דין ערבי פסחים ס"ק י"ד, דכתב שם מט' שעות לא יאכל אדם, אבל מטבל במיני תרגימא כגון פירות וירקות, בשר וגבינה, ו"קטניות", הרי דמותר לאכול קטניות בער"פ, (ובהלכות חו"מ ס"ק נ"ה שם הביא איסור אכילת קטניות בפסח), וכן נראה בכלבו סימן מ"ט, וכן נראה בפרמ"ג סימן תמ"ד א"א ב' לגבי אכילת מצה מקטניות בער"פ, עיין בשדי חמד חו"מ סימן ו' ס"ק ב' שלמד כן בדברי הפרמ"ג, וכן הביא מבית דור, ובהגהות מהרש"ם תנ"ג א' הסתפק בכונת הפרמ"ג אם התיר אכילת

(יא) המנהג להחמיר בקטניות לא נתפשט בין הספרדים⁴³,

אוצר החכמה

מצה מקטניות בער"פ משום שקטניות כעין מצה מותרים, או משום שלא אסרו קטניות בער"פ, וראה בשו"ת מהרש"ם ח"א סימן קפ"ג ובדברי הגאונים אלף קל"ב, והרמ"א והפוסקים הביאו המנהג שלא לאכול בפסח ולא תלו האיסור משעת איסור חמץ, וכן לפי רוב הטעמים שהבאנו בסעיף א' לא נראה לאסור בער"פ, וראה גודע ביהודה ח"א סימן כ"א, דכתב על הרמ"א בסימן תמ"ד א' שאוסר לאכול בע"פ מצה עשירה, דאין סברא להחמיר בער"פ, (ובערה"ש ס"ק ה' שם כתב דגם הרמ"א לא אסר ע"ש). ועיין בשו"ת התעוררות התשובה ח"א סימן קנ"ח שהביא מח"י שחמץ שהוא איסור כרת גזרו בקטניות, ומה שהוא איסור לאו לא גזרו בקטניות, (ובער"פ הוא לאו ואפשר דלא גזרו אז), וצריך לבדוק אותם שלוש פעמים אם אין בהם חמץ שרוצה לאכול לאחר זמן איסורו.

(42*) ח"י סימן תע"א ס"ק ב', וכן בפסח מעובין, וכן נראה בקונטרס ער"פ שחל בשבת מהגרי"ח זוננפלד זצ"ל ס"ק ג' וס"ק ו', דרק לסעודת שחרית מכינים אורז וקטניות, ושמעתי מהגרי"ש אלישיב שליט"א דאף דמצד הדין אין איסור לאכול, המנהג הוא שלא לאכול מזמן איסור חמץ, ורק בשעת הצורך אפשר להתיר.

(43) עיין בב"י סימן תנ"ג שהביא מהמרדכי דנוהגים לאסור, וכתב דרק האשכנזים חוששים בזה. ועיין בפר"ח שם שאין מנהג הספרדים להחמיר רק באורז, משום שמצאו פעם חיטה באורז גם אחר בדיקה ג' פעמים, וכתב בברכי יוסף שם, דירא שמים לא יאכל אורז, שפשט איסורו בכמה קהילות, וראה בשדי חמד חו"מ סימן ו' ס"ק א' שהביא משו"ת לב חיים בשם חקרי לב, דמנהג פשוט דאין אוכלים אורז ע"ש. ועיין בזה בחזון עובדיה דף נ"ג דיש מהספרדים יראי ה' שאינם אוכלים אורז, אבל בשאר המינים לא החמירו הספרדים בכלל. אמנם עיין בזה במשפטי עוזיאל סימן ט"ו דאוסר גם לספרדים, וגם המתירים צריכים לבדוק אותם היטב ג' פעמים אם אין בהם דגנים. ועיין בזה בכף החיים תנ"ג ס"ק ו' ותס"ד ס"ק ז', שהביא כמה פוסקים ספרדים שהחמירו בקטניות. ובפקודת אליעזר סימן נ"א כתב שבימיו מרבית הספרדים נהגו להמנע מאכילת הקטניות, וגם הספרדים בירושלים נוהגים לאסור הקטניות בפסח, וכתב בכה"ח אמנם עתה בזה"ז נתרבו

ואוכלים אורז ושאר מיני קטניות אחרי שבדקים אותם שלוש פעמים⁴⁴ אם לא נתערב בהם דגנים. ויש יחידים המקפידים במצוות שמחמירים לא לאכול אורז⁴⁵.

(יב) גם מי שאינו נוהג איסור בקטניות, לא יקנה בפסח גרעינים קלויים במלח בחנויות, עד שיוודא שלא עירבו קמח במלח [שדרך החנויות לערב קמח במלח], וכן יודא שהכשירו כדין את התנור שקולים בו הגרעינים, או שיראה לו בעל החנות הכשר מרב מוסמך.

(יג) ספרדיה הנשואה לאשכנזי, נוהגת כבעלה ואסורה בקטניות, ואם אין בעלה מקפיד על כך, אינה צריכה לנהוג איסור בזה.

וכן אשכנזיה הנשואה לספרדי, יכולה לנהוג בהיתר קטניות אם זהו רצון בעלה⁴⁶, ותעשה התרה על זה, ויש החוששים

האוכלסים יותר ויותר ממה שהיו מקודם, קהלות מרובות, וכל אחד ואחד מחזיק מנהגו, יש אוכלין קטניות בפסח ויש שאינם אוכלין, ואין בזה משום לא תתגודדו דכל אחד קהלה בפני עצמה. וראה שו"ת דרכי נועם אור"ח סימן ו'.

(44) פר"ח שם, והחיד"א בספר טוב עין סימן ט' אות ו'.

(45) פר"ח שם, והחיד"א בטוב עין שם ועוד. ועיין בח"י שם ס"ק ט' דנכון שכל בעה"ב יבדוק בעצמו ולא יסמוך על בדיקת נשים. ועיין בכף החיים שם ס"ק מ' דלגבי חומרות בפסח אין איסור לא תתגודדו ואין לחוש ליוהרא, כי משפחה ומשפחה מנהג אבותיהם בידם.

(46) תשב"ץ ח"ג סימן קע"ט דאשה שנשאת נוהגת כמנהג בעלה ע"ש, וכ"כ בשו"ת פנים מאירות ח"ב סימן קכ"א, ושו"ת גינת ורדים יור"ד כלל ג' ס"ק ה' ע"ש, ושו"ת רב פעלים ח"ג סימן ל', דגזירת קטניות לא נתקן באופן כזה, וגם בשיש צער לא אסרו הקטניות, דהרי מתירים אכילת קטניות לחולה שאין בו סכנה, וכן לקטנים, וכשזה מפריע לשלום והנהגת הבית הוה צער, דבאופן זה לא קיבלו המנהג, כמו שכתבו האחרונים לגבי שעת הדחק,